

Міністерство освіти і науки України

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Перший проректор

_____ Н. М. Іщенко

»____» _____ 20__ р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

З ДИСЦИПЛІНИ ТЕОРЕТИЧНА ФОНЕТИКА І ГРАМАТИКА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

статус дисципліни _____ нормативна _____

нормативна чи вибіркова

напряму підготовки _____ 035 _____ Філологія _____

спеціалізація 035.04 германські мови та літератури (переклад включно) - англійська

АВТОР ПРОГРАМИ:

доцент б.в.з., канд. філол. наук

кафедра англійської філології

Кисельова Катерина Володимирівна

»____» _____ 20__ р.

Миколаїв 2017

Лист погодження робочої програми

Робочу програму схвалено:

на засіданні кафедри англійської філології
назва кафедри, за якою закріплена дисципліна
Протокол № _____ від „____” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (Старшова О. О.)
Підпис ПІБ

на засіданні випускової кафедри англійської філології
назва кафедри
Протокол № _____ від „____” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (Старшова О. О.)
Підпис ПІБ

на засіданні методичної ради Інституту філології
назва факультету, за яким закріплена дисципліна
Протокол № _____ від „____” _____ 20__ р.

Голова _____ (Пронкевич О.В.)
Підпис ПІБ

на засіданні методичної ради Інституту філології
назва факультету спеціальності, для якої викладається дисципліна
Протокол № _____ від „____” _____ 20__ р.

Голова _____ (Пронкевич О. В.)
Підпис ПІБ

Робочу програму погоджено за формами навчання:

Денна форма навчання:

Декан факультету (Директор інституту) Пронкевич О. В. _____
Назва, підпис, дата

Денно-вечірня, заочна форма навчання:

Декан факультету (Директор інституту) Норд Г. Л. _____
Назва, підпис, дата

Начальник навчально-
методичного відділу

_____ 20__ р.
„____” _____

1. Концепція викладання дисципліни

Навчальний курс «Теоретична фонетика і граматики англійської мови» орієнтований на студентів III курсу факультету іноземної філології спеціальності «Філологія» за спеціалізацією «Англійська мова», входить до циклу фундаментально-наукової підготовки і є однією з провідних теоретичних дисциплін лінгвістичного циклу, які вивчаються протягом періоду навчання у спеціальному вищому навчальному закладі.

Предметом курсу є специфіка теоретичних засад фонетики, фонології і граматики англійської мови, зокрема, теоретичні здобутки провідних вітчизняних і зарубіжних фонетистів і граматистів. Головною метою курсу є поглиблення і систематизація знань студентів з практичних курсів фонетики і граматики англійської мови шляхом їх узагальнення, наукового осмислення і тлумачення задля формування професійно значущих якостей студентів як майбутніх науково-педагогічних фахівців.

Теоретичне вивчення фонетики і граматики англійської мови передбачає: по-перше, прослуховування студентами лекційного курсу, спрямованого окреслити основні граматичні, фонетичні й фонологічні проблеми й підходи до їх вирішення у вітчизняній та зарубіжній лінгвістиці; по-друге, проведення семінарських занять, покликаних закріпити й поглибити знання студентів, отримані ними з матеріалів лекцій; по-третє, самостійне опрацювання студентами деяких тем з наступною перевіркою засвоєння матеріалу шляхом усного опитування, обговорення, тестування тощо.

Курс викладається англійською мовою.

Завдання курсу:

- ознайомити студентів з основними теоретичними питаннями у сфері фонетики і фонології англійської мови;
- розкрити відмінність у підходах вітчизняних і зарубіжних фонетистів до вирішення цих питань, а також навчити студентів аналізувати, порівнювати й оцінювати ці підходи;
- навчити студентів використовувати отримані теоретичні знання для покращення рівня власного практичного володіння навичками правильної англійської вимови, а також в процесі професійної педагогічної діяльності;
- ознайомити студентів з основними теоретичними положеннями про граматичну будову сучасної англійської мови з використанням сучасних лінгвістичних теорій;
- розкрити сутність найбільш важливих проблем сучасних досліджень стосовно будови та функціонування англійської мови,
- розвинути у студентів уміння використовувати знання з граматики мови під час аналізу мовних явищ у практичному викладанні англійської мови,
- розвинути у студентів уміння працювати з науковою лінгвістичною літературою та знаходити інформацію, що може бути використана для аналізу мовних явищ та процесів у викладацькій практиці.

Після завершення курсу студенти повинні знати:

- основні положення теорії фонетики англійської мови;
- погляди провідних вітчизняних і зарубіжних фонетистів на дискусійні питання фонетики англійської мови;
- фонетичні відмінності між територіальними варіантами англійської мови;
- фоностилестичні відмінності між різними інтонаційними стилями англійського мовлення;
- термінологічний апарат сучасної фонетичної науки;
- основні теоретичні положення про особливості граматичної будови сучасної англійської мови;
- особливості природи граматичних явищ та граматичних процесів сучасної англійської мови;
- основні сучасні лінгвістичні теорії та підходи до аналізу мовних одиниць;
- основні методики граматико-лінгвістичного аналізу (дистрибутивний аналіз, трансформаційний аналіз, дискурсивний аналіз тощо).

Після завершення курсу студенти повинні вміти:

- застосовувати отримані теоретичні знання для покращення правильної англійської вимови, зокрема, фоностилістичні принципи англійського мовлення для спілкування в різних мовленнєвих ситуаціях;
- використовувати основні теоретичні положення для пояснення фонетичних феноменів англійської мови;
- на основі спостереження мовних фактів робити узагальнення про процеси сучасної англійської мови;
- надавати правильну теоретичну інтерпретацію мовним явищам;
- ілюструвати кожне теоретичне положення конкретними мовними прикладами;
- використовувати сучасні методи лінгвістичного аналізу для аналізу мовних явищ;
- працювати з науковою лінгвістичною літературою.

Курс базується на знаннях студентами матеріалів курсів «Основи теоретичної лінгвістики», «Вступ до спецфілології», «Практична фонетика англійської мови» і «Практична граматики англійської мови» та логічно пов'язаний із ними. Знання та вміння, отримані студентом під час вивчення цієї навчальної дисципліни, використовуються в подальшому при вивченні інших дисциплін професійної підготовки фахівця з повною вищою освітою, зокрема «Германське мовознавство та історія лінгвістичних учень».

2. Витяг з навчального плану спеціальності

Очна форма навчання

Форма навчання	Курс	Семестр	Всього годин (обсяг роботи)	В тому числі						Форма підсумкового контролю	
				аудиторних				самостійна робота студента		екзамен	залік
				лекцій	семінарських	практичних	лабораторних	семестрова робота по дисципліні	курсорова робота (проект)*		
денна	3	6	135	24	24	0	0	87	0	+	

Заочна форма навчання

Форма навчання	Курс	Триместр	Всього годин (обсяг роботи)	В тому числі						Форма підсумкового контролю	
				аудиторних				самостійна робота студента		екзамен	залік
				лекцій	семінарських	практичних	лабораторних	семестрова робота по дисципліні	курсорова робота (проект)*		
заочна	3	8, 9	135	8	8	0	0	119	0	+	

3. Зміст навчальної дисципліни - тематичний план дисципліни

Очна форма навчання

№ з/п	Назви розділів та тем	Всього годин	За формами занять, годин			Форми контролю
			Аудиторні		Самостійна робота студента	
			лекційні	практичні		
Теоретична фонетика						
1	Фонетика як наука, її предмет, завдання, напрямки, методи дослідження.	6	2	-	4	контрольне письмове опитування
2	Фонема, алофон,	16	2	4	10	контрольне

	диференційна ознака. Система фонем англійської мови.					письмове опитування
3	Силабічна структура англійських слів.	6	2	-	4	контрольне письмове опитування
4	Наголос в англійській мові.	6	-	2	4	усне опитування
5	Інтонація в англійській мові, її компоненти і функції.	6	2	-	4	контрольне письмове опитування
Теоретична граматики						
6	Теоретична граматики як наука, її предмет, завдання, напрями. Методи лінгвістичного дослідження в граматиці.	10	4	-	6	контрольне письмове опитування
Морфологія						
7	Морфологія. Морфемна будова слова.	9	2	2	5	усне опитування
8	Грамматичні класи слів та частини мови.	6	2	-	4	контрольне письмове опитування
9	Іменник як частина мови.	6	-	2	4	усне опитування
10	Дієслово як частина мови.	6	-	2	4	усне опитування
11	Прикметник як частина мови.	6	-	2	4	усне опитування
12	Прислівник як частина мови.	6	-	2	4	усне опитування
13	Службові частини мови.	6	-	2	4	усне опитування
Синтаксис						
14	Синтаксис як частина граматики. Речення та словосполучення. Типи зв'язків.	9	2	2	5	усне опитування
15	Речення. Загальна характеристика речення. Комунікативні типи речень. Актуальне членування речення.	7	2	-	5	контрольне письмове опитування
16	Складне речення як поліпредикативна конструкція.	6	2	-	4	контрольне письмове опитування
17	Види складних речень. Складносурядне речення.	6	-	2	4	усне опитування
18	Складнопідрядне речення. Види підрядних речень.	6	-	2	4	усне опитування
19	Текст і синтаксис тексту.	6	2	-	4	усне опитування
Разом		135	24	24	87	

Заочна форма навчання

№ з/п	Назви розділів та тем	Всього годин	За формами занять, годин			Форми контролю
			Аудиторні		Самостійна робота студента	
			лекційні	практичні		
Теоретична фонетика						
1	Фонетика як наука, її предмет, завдання, напрямки, методи дослідження.	6	2	-	4	усне опитування
2	Фонема, алофон, диференційна ознака. Система фонем англійської мови.	12	2	-	10	усне опитування
3	Силабічна структура англійських слів.	7	-	-	7	контрольне письмове опитування
4	Наголос в англійській мові.	7	-	-	7	контрольне письмове опитування
5	Інтонація в англійській мові, її компоненти і функції.	8	-	2	6	усне опитування
Теоретична граматики						
6	Теоретична граматики як наука, її предмет, завдання, напрями. Методи лінгвістичного дослідження в граматиці.	8	2	-	6	усне опитування
Морфологія						
7	Морфологія. Морфемна будова слова.	7	1	-	6	контрольне письмове опитування
8	Граматичні класи слів та частини мови.	7	1	-	6	контрольне письмове опитування
9	Іменник як частина мови.	7	-	1	6	усне опитування, контрольне письмове опитування
10	Дієслово як частина мови.	8	-	2	6	усне опитування, контрольне письмове опитування
11	Прикметник як частина мови.	7	-	1	6	усне опитування, контрольне письмове опитування
12	Прислівник як частина мови.	5	-	-	5	контрольне письмове опитування
13	Службові частини мови.	5	-	-	5	контрольне письмове

						опитування
Синтаксис						
14	Синтаксис як частина граматики. Речення та словосполучення. Типи зв'язків.	7	-	-	7	усне опитування
15	Речення. Загальна характеристика речення. Комунікативні типи речень. Актуальне членування речення.	8	-	2	6	усне опитування, контрольне письмове опитування
16	Складне речення як поліпредикативна конструкція.	5	-	-	5	усне опитування
17	Види складних речень. Складносурядне речення.	7	-	-	7	усне опитування
18	Складнопідрядне речення. Види підрядних речень.	7	-	-	7	усне опитування
19	Текст і синтаксис тексту.	7	-	-	7	усне опитування
Разом		135	8	8	119	

4. Аудиторна робота

4.1. Очна форма навчання

4.1.1. Лекції

1. *Фонетика як наука, її предмет, завдання, напрямки, методи дослідження.* Предмет фонетики, напрямки фонетики (акустична, артикуляційна, аудиторна, функціональна), фонетичні рівні (сегментний і суперсегментний), завдання фонетики і фонології, методи фонологічного аналізу.

2. *Фонема, алофон, диференційна ознака.* Поняття фонему, алофону, варіанту, інваріанту, фону (звуку), розрізнявальні та нерозрізнявальні риси. Теорії фонему (функціональна, фізична, абстрактна, менталістська / психологічна, матеріалістична). Транскрипція: міжнародний фонетичний алфавіт (ІРА), фонетична і фонологічна транскрипція.

3. *Силабічна структура англійських слів.* Теорії складу, типи складів, складотворчі звуки, функції складу, графічні характеристики складу, складоподіл в англійській мові, фонотактика.

4. *Інтонація в англійській мові, її компоненти і функції.* Просодія та інтонація. Компоненти і функції інтонації. Фразовий наголос (регулярний, логічний, емоційний). Інтонаційні групи. Інтонаційні моделі. Темп і ритм. Ритмічні групи. Тембр. Стилiстичне використання інтонації.

5. *Теоретична граматики як наука, її предмет, завдання, напрями.* Предмет теоретичної граматики. Значення теоретичної граматики як лінгвістичної дисципліни, яка вивчає граматичну будову мови, її зв'язок з практичною граматикою. Морфологія і синтаксис як два головних розділи граматики.

6. *Методи лінгвістичного дослідження в граматиці.* Празька школа. Опозиція, її види. Копенгагенська школа. Американська дескриптивна лінгвістика. Трансформативна граматики. Синтагматичний та парадигматичний аспекти граматики.

7. *Морфологія. Морфемна будова слова.* Морфологія як частина граматики. Слово і морфема, їх співвідносний статус у рівневій структурі мови. Традиційна класифікація морфем. Корінь, Афікси, суфікс, префікс, флексія (внутрішня і зовнішня). Граматична форма і граматична категорія слова.

8. *Граматичні класи слів та частини мови.* Поняття класу слів. Принципи лексично-граматичної класифікації слів. Ознаки, які лежать в основі різних класів слів. Частини мови як традиційні класи слів. Повнозначні слова. Службові слова.

9. *Синтаксис як частина граматики. Словосполучення. Речення.* Синтаксис словосполучення. Повнозначне словосполучення і службове словосполучення. Зв'язки слів у словосполученні. Загальні відомості про речення. Типи зв'язків між словами у реченні.

10. *Речення. Загальна характеристика речення. Комунікативні типи речень. Актуальне членування речення.* Синтаксична структура речення. Основні компоненти речення. Комунікативні типи речень. Просте речення як монопредикативна синтаксична конструкція. Структурний аналіз простого речення. Головні та другорядні члени речення. Актуальне членування речення. Тема і рема як компоненти речення.

11. *Складне речення як поліпредикативна конструкція.* Типи складних речень. Проблема співвідношення синтаксичних і семантичних зв'язків головного і підрядного речень.

12. *Текст і синтаксис тексту.* Поняття синтаксису тексту. Текст і контекст. Речення як елементарний текст. Проблема сегментації тексту в різних функціональних стилях мови.

4.1.2. Семінарські заняття

1. *Система фонем англійської мови.* Класифікація англійських приголосних фонем (за місцем і способом артикуляції, за роботою голосових зв'язок, за співвідношенням тону і шуму), проблема фонемного статусу африкат. Класифікація англійських голосних фонем (за стабільністю артикуляції, за позицією язика, за довготою, за характером завершення голосного), проблема фонемного статусу дифтонгів. Релевантні ознаки фонем.

2. *Система фонем англійської мови.* Модифікації англійських приголосних фонем у мовленні (асиміляція, акомодация, елізія). Модифікації англійських голосних фонем у мовленні (редукція, акомодация, елізія). Чергування звуків (історичні, сучасні). Чергування фонем і алофонів. Стилистичні модифікації звуків у мовленні.

3. *Наголос в англійській мові.* Природа наголосу, функції наголосу, види і ступені наголосу. Акцентні моделі англійських слів. Наголос у складних словах. Сильні та слабкі форми англійських слів.

4. *Морфологія. Морфемна будова слова.* Морфема як сегментна одиниця. Слово і морфема, їх співвідносний статус у рівневій структурі мови. Традиційна класифікація морфем. Корінь, Афікси, суфікс, префікс, флексія (внутрішня і зовнішня). Інші класифікації морфем (дистрибутивний аналіз).

5. *Іменник як частина мови.* Граматичні властивості іменника. Іменники загальні, власні, конкретні, абстрактні. Категорія числа, її формальні і функціональні ознаки. Проблема категорії роду. Рід як особлива лексико-граматична характеристика іменника. Категорія відмінка.

6. *Дієслово як частина мови.* Категоріальне значення дієслова. Типові суфікси дієслова. Допоміжні та напівдопоміжні дієслова, модальні дієслова, дієслова зв'язки. Час дієслова. Особові та безособові форми дієслова. Вид дієслова. Активний та пасивний стан. Дієслівні форми.

7. *Прикметник як частина мови.* Граматичні властивості прикметника. Прикметник як слово субстантивно-означального значення. Прикметники якісні і відносні. Ступені порівняння прикметників (аналітичні і синтетичні форми).

8. *Прислівник як частина мови.* Граматичні властивості прислівника. Зв'язок прикметника і прислівника. Лексико-граматичні класи прислівників. Ступені порівняння прислівників.

9. *Службові частини мови.* Прийменник. Прийменники якісні, кількісні, обставинні. Класифікація прийменників з погляду їх морфемної структури. Займенник: граматично-вагомі підкласи займенників, їх семантико-категоріальна разнорядність і функціональна спільність.

10. *Синтаксис як частина граматики. Речення та словосполучення.* Предмет вивчення синтаксису. Типи зв'язків між словами та реченнями. Загальні відомості про речення та словосполучення. Синтаксична структура речення. Компоненти речення. Головні та другорядні члени речення. Структурні типи простого речення. Комунікативні типи речень. Актуальне членування речення. Тема і рема.

11. *Складносурядне речення*. Види складносурядних речень. Проблема співвідношення між сполучниковим і безсполучниковим зв'язком речень.

12. *Складнопідрядне речення*. Класифікація складнопідрядних речень за типами підрядних. Категоріальні типи підрядних речень. Підрядні первинні та вторинних іменних позицій. Підрядні адвербіальних позицій. Ускладнено-сурядні речення та ускладнено-підрядні речення.

4.2. Заочна форма навчання

4.2.1. Лекції

1. *Фонетика як наука, її предмет, завдання, напрямки, методи дослідження*. Предмет фонетики, напрямки фонетики (акустична, артикуляційна, аудиторна, функціональна), фонетичні рівні (сегментний і суперсегментний), завдання фонетики і фонології, методи фонологічного аналізу.

2. *Фонема, алофон, диференційна ознака*. Поняття фонем, алофону, варіанту, інваріанту, фону (звуку), розрізнявальні та нерозрізнявальні риси. Теорії фонем (функціональна, фізична, абстрактна, менталістська / психологічна, матеріалістична). Транскрипція: міжнародний фонетичний алфавіт (ІРА), фонетична і фонологічна транскрипція.

3. *Теоретична граматики як наука, її предмет, завдання, напрями*. Предмет теоретичної граматики. Значення теоретичної граматики як лінгвістичної дисципліни, яка вивчає граматичну будову мови, її зв'язок з практичною граматикою. Морфологія і синтаксис як два головних розділи граматики. *Методи лінгвістичного дослідження в граматиці*. Празька школа. Опозиція, її види. Копенгагенська школа. Американська дескриптивна лінгвістика. Трансформативна граматики. Синтагматичний та парадигматичний аспекти граматики.

4. *Морфологія. Морфемна будова слова*. Морфологія як частина граматики. Слово і морфема, їх співвідносний статус у рівневій структурі мови. Традиційна класифікація морфем. Корінь, Афікси, суфікс, префікс, флексія (внутрішня і зовнішня). Граматична форма і граматична категорія слова. *Граматичні класи слів та частини мови*. Поняття класу слів. Принципи лексично-граматичної класифікації слів. Ознаки, які лежать в основі різних класів слів. Частини мови як традиційні класи слів. Повнозначні слова. Службові слова.

4.2.2. Семінарські заняття

1. *Інтонація в англійській мові, її компоненти і функції*. Просодія та інтонація. Компоненти і функції інтонації. Фразовий наголос (регулярний, логічний, емоційний). Інтонаційні групи. Інтонаційні моделі. Темп і ритм. Ритмічні групи. Тембр. Стилійстичне використання інтонації.

2. *Іменник як частина мови*. Граматичні властивості іменника. Іменники загальні, власні, конкретні, абстрактні. Категорія числа, її формальні і функціональні ознаки. Проблема категорії роду. Рід як особлива лексико-граматична характеристика іменника. Категорія відмінка. *Прикметник як частина мови*. Граматичні властивості прикметника. Прикметник як слово субстантивно-означального значення. Прикметники якісні і відносні. Ступені порівняння прикметників (аналітичні і синтетичні форми).

3. *Дієслово як частина мови*. Категоріальне значення дієслова. Типові суфікси дієслова. Допоміжні та напівдопоміжні дієслова, модальні дієслова, дієслова зв'язки. Час дієслова. Особові та безособові форми дієслова. Вид дієслова. Активний та пасивний стан. Дієслівні форми.

4. *Речення. Загальна характеристика речення. Комунікативні типи речень. Актуальне членування речення*. Синтаксична структура речення. Основні компоненти речення. Комунікативні типи речень. Просте речення як монопредикативна синтаксична конструкція. Структурний аналіз простого речення. Головні та другорядні члени речення. Актуальне членування речення. Тема і рема як компоненти речення.

5. Самостійна робота

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з дисципліни „Теоретична фонетика і граматики англійської мови”

5.1. Очна форма навчання

кількість годин СРС згідно з навчальним планом складає 87 год.

Види самостійної роботи	Трудо- місткість (годин)	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
6 семестр				
5.1.1. О б о в ’ я з к о в і				
<i>Види робіт на заняттях</i>				
Підготовка до семінарських занять	36	Протягом семестру	Усне опитування	20
<i>За виконання контрольних завдань</i>				
Підготовка до письмових контрольних опитувань	24	Протягом семестру	Перевірка письмових робіт	15
<i>За виконання завдань самостійного опрацювання</i>				
Виконання домашніх контрольних робіт	15	8-й, 12-й, 15-й тижні	Перевірка письмових робіт	15
Разом балів за обов’язкові види СРС				50
5.1.2. В и б і р к о в і				
<i>За виконання творчих завдань для самостійного опрацювання</i>				
Розробка вправ / тестових завдань за темами семінарських занять	7	Протягом семестру	Перевірка завдань на семінарських заняттях	10
Укладання термінологічного словника	5	Протягом семестру	Усне опитування за змістом словника	10
Разом балів за вибіркові види СРС				10
Всього балів за СРС у 6 семестрі				60

5.2. Заочна форма навчання

(кількість годин СРС згідно з навчальним планом складає 119 год.)

Види самостійної роботи	Трудо- місткість (годин)	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
5.2.1. О б о в ’ я з к о в і				
<i>Види робіт на заняттях</i>				
Підготовка до семінарських занять	30	Протягом курсу	Усне опитування	25
<i>За виконання завдань самостійного опрацювання</i>				
Виконання домашніх	35	Протягом	Перевірка	25

письмових робіт		курсу	письмових робіт	
Опрацювання матеріалу з тем курсу, що виносяться на екзамен	44	Протягом курсу	Усне опитування під час екзамену	-
Разом балів за обов'язкові види СРС				50
5.2.2. В и б і р к о в і				
<i>За виконання творчих завдань для самостійного опрацювання</i>				
Укладання термінологічного словника	10	Протягом курсу	Усне опитування за змістом словника	10
Разом балів за вибіркові види СРС				10
Всього балів за СРС у 6 семестрі				60

Вказівки до виконання завдань

1. Підготовка до практичних занять і контрольних письмових опитувань здійснюється студентом у довільній формі на основі лекційних матеріалів і рекомендованих до кожної теми літературних джерел. Від студента вимагається володіти матеріалом, знати декілька точок зору на проблеми, що обговорюються, уміти самостійно аналізувати ці погляди й аргументувати свою точку зору.
2. Студентам пропонується виконати домашні контрольні роботи за темами «Силабічна структура англійських слів» та «Наголос в англійській мові» (теоретична фонетика), «Морфологія англійської мови» і «Синтаксис англійської мови» (теоретична граматики).
3. Розробка вправ за темами курсу є факультативним видом роботи, спрямованим на те, щоб студенти закріпили лекційний матеріал з теми, а також матеріал, опрацьований під час підготовки до семінарських занять. Студент може підготувати до 5 вправ з однієї теми.
4. Укладання термінологічного словника передбачає те, що студент протягом цілого курсу в алфавітному порядку вносить визначення ключових для теорії фонетики і граматики понять у спеціальний зошит (або електронний документ). На останніх (15-16) тижнях семестру в усній формі перевіряється знання студентом тих визначень, які він зафіксував у своєму словнику.

6. Питання для самоконтролю

Теоретична фонетика

1. Назвіть напрямки фонетики як науки.
2. Схарактеризуйте міждисциплінарні зв'язки фонетики.
3. У чому полягає теоретична і практична значущість фонетики?
4. Назвіть предмет фонетики і предмет фонології.
5. На що спрямований фонологічний аналіз?
6. Розкрийте сутність дистрибутивного методу.
7. Які фонетичні дистрибуції Вам відомі?
8. Розкрийте сутність семантичного методу.
9. Що таке мінімальні пара?
10. Дайте визначення фонемі.
11. Поясніть відмінність між фонемою, алофоном і фоном.
12. Які теорії фонемі Вам відомі?
13. Які види алофонів існують?

14. Чим є міжнародний фонетичний алфавіт?
15. Що таке транскрипція?
16. У чому полягає відмінність фонетичної транскрипції від фонологічної?
17. Що таке розрізнявальна опозиція?
18. Які існують підходи до аналізу звуків мовлення?
19. Назвіть артикуляційні відмінності між голосними, приголосними і сонорними.
20. За якими критеріями здійснюється класифікація англійських приголосних?
21. Які з критеріїв, за якими здійснюється класифікація приголосних, є релевантними ознаками фонем?
22. У чому полягає відмінність у підходах до класифікації приголосних у вітчизняній і західній традиціях?
23. Наведіть приклади розрізнявальних опозицій приголосних фонем?
24. Чим є система кардинальних голосних, створена Д. Джоунзом?
25. За якими критеріями здійснюється класифікація англійських голосних?
26. Які з критеріїв, за якими здійснюється класифікація голосних, є релевантними ознаками фонем?
27. Як класифікують англійські дифтонги?
28. Наведіть приклади розрізнявальних опозицій голосних фонем?
29. Які зміни характерні для англійських приголосних у мовленні?
30. Що таке асиміляція?
31. Які види асиміляції Вам відомі?
32. Як асиміляція впливає на: а) роботу голосових зв'язок; б) місце артикуляції; в) спосіб артикуляції?
33. Наведіть приклади елізії приголосних.
34. Наведіть приклади акомодатії англійських приголосних і голосних?
35. Які зміни характерні для англійських голосних у мовленні?
36. Що таке редукція?
37. Які види редукції Вам відомі?
38. Наведіть приклади елізії голосних.
39. Дайте визначення складу.
40. За якими принципами аналізується склад?
41. Схарактеризуйте структуру складу.
42. Які фонемі в англійській мові можуть бути складотворчими?
43. Назвіть відомі Вам типи складів.
44. Які теорії складотворення і складоподілу Ви знаєте?
45. Які функції виконує склад?
46. Що таке фонотактика?
47. Які правила складоподілу в англійській мові Вам відомі?
48. Які визначення наголосу існують у різних напрямках фонетики?
49. Які типи наголосу існують у різних мовах?
50. Що таке вільний і фіксований наголос?
51. Доведіть, що наголос в англійській мові є рухомим.
52. Які функції виконує наголос у слові?
53. Які ступені наголосу існують в англійській мові?
54. Прокоментуйте місце наголосу в складних словах.
55. Які основні акцентні моделі англійських слів Вам відомі?
56. Як семантичний фактор впливає на місце наголосу в слові?
57. Як ритм визначає місце наголосу в словах?
58. Що таке слабкі та сильні форми слів?
59. Доведіть, що слово в ненаголошеній позиції може мати сильну форму.
60. Дайте визначення інтонації.
61. Чи є інтонація і просодія тотожними поняттями?
62. Які компоненти інтонації Ви знаєте?
63. Що таке інтонаційна група?

64. Схарактеризуйте структуру інтонаційної групи.
65. Які основні інтонаційні моделі Вам відомі?
66. Які функції виконує фразовий наголос?
67. Які види фразового наголосу Ви знаєте?
68. Дайте визначення ритму.
69. Що таке ритмічна група?
70. Чим ритмічна група відрізняється від інтонаційної?
71. Як ритм впливає на інші фонетичні одиниці?
72. Що таке темп?
73. Як темп змінює смислове навантаження висловлювання?
74. Які види пауз Вам відомі?
75. Що таке тембр?

Теоретична граматики

1. Прокоментуйте описові граматики англійської мови XIX – початку XX сторіччя.
2. Охарактеризуйте принципи будовання класичних граматики.
3. Охарактеризуйте лінгвістичні підходи і методи аналізу мовних явищ у різних типах граматики.
4. Дайте перелік і охарактеризуйте види опозицій на різних мовних рівнях.
5. Поясніть різницю між синхронічними та діахронічними підходами до мовних явищ.
6. Дайте загальну характеристику англійської мови як аналітичної мови.
7. Дайте визначення таких лінгвістичних термінів: парадигма, синтагма, коннотат, денотат.
8. Зазначте джерела виникнення граматичних синонімів.
9. Назвіть основні передумови для розділення слів на граматичні класи.
10. Прокоментуйте опозиційні відношення між різними класами слів.
11. Дайте характеристику категорії числа іменника в англійській мові.
12. Поясніть, у чому полягає проблема, пов'язана з вивченням присвійного відмінка іменника.
13. Дайте семантичну класифікацію прикметників.
14. Поясніть явище субстантивзації прикметників.
15. Порівняйте синтетичні та аналітичні ступені порівняння прикметників.
16. Складіть парадигму будь-якого дієслова, яка показує різні аспекти його функціонування.
17. У чому полягає проблема способу англійського дієслова?
18. Охарактеризуйте функції модальних дієслів.
19. Прокоментуйте категорію аспекта дієслова в сучасній англійській мові.
20. Надайте семантичну класифікацію займенників.
21. Прокоментуйте граматичні категорії займенників.
22. Проілюструйте синтаксичні особливості займенників.
23. Дайте характеристику морфологічної структури прийменників.
24. Поясніть різницю між повнозначним і службовим словосполученням.
25. Дайте визначення основних типів словосполучення в англійській мові.
26. Проілюструйте синтаксичні функції прийменникових словосполучень.
27. Дайте характеристику стійким і вільним словосполученням.
28. Дайте визначення поняттю предикативності.
28. Прокоментуйте поняття модальності.
29. Охарактеризуйте поняття однорідності членів речення.
30. Дайте визначення поняттю складного (складносурядного і складнопідрядного) речення.
31. Визначте типи підрядних речень.
32. Проілюструйте сполучниковий і безсполучниковий зв'язок у реченнях.
33. Прокоментуйте нейтралізацію опозицій в моделях складнопідрядних речень.
34. Поясніть, у чому полягає проблема співвідношення синтаксичних і семантичних зв'язків головного і підрядного речення.
35. Дайте визначення комунікативних типів речення.
36. Проілюструйте семантико-синтаксичні відмінності між складносурядними реченнями і відповідною текстовою послідовністю незалежних речень.

37. Дайте класифікацію сполучників, що поєднують частини складносурядного речення.
38. Прокоментуйте засоби послаблення зв'язку між частинами складносурядного речення.
39. Охарактеризуйте «відкриті» і «закриті» конструкції у складних реченнях з точки зору їхньої семантики.
40. Охарактеризуйте типи зв'язку речень у тексті. Прокоментуйте вплив граматичних форм на стилістику тексту.

7. Питання до підсумкового контролю

Теоретична фонетика

1. Фонетика як наука: визначення, предмет, напрямки, рівні.
2. Фонетика і фонологія: відмінність у підходах.
3. Природа фонем, поняття про алофон, фон (звук), інваріант, розрізнявальні і не розрізнявальні ознаки.
4. Теорії фонем.
5. Транскрипція. Інтернаціональний фонетичний алфавіт (ІРА).
6. Методи фонологічного аналізу.
7. Система англійських приголосних: принципи класифікації, релевантні ознаки фонем. Проблема фонемного статусу англійських африкат.
8. Модифікація англійських приголосних у мовленні (асиміляція, акомодация, елізія).
9. Система англійських голосних: принципи класифікації, релевантні ознаки фонем. Проблема фонемного статусу англійських дифтонгів.
10. Модифікації англійських голосних у мовленні (редукція, акомодация, елізія).
11. Чергування звуків: історичні, сучасні. Проблема чергування фонем і алофонів (Московська морфонологічна школа, Ленінградська фонологічна школа, Празька фонологічна школа).
12. Стилiстичні модифікації звуків.
13. Склад. Типи складів. Функції складу. Графічні характеристики складу.
14. Теорії складотворення і складоподілу.
15. Структура складу. Фонотактика. Складоподіл в англійській мові.
16. Природа наголосу. Функції і типи наголосу.
17. Види і ступені наголосу. Акцентні моделі слів в англійській мові.
18. Рухомий наголос. Наголос у складних словах.
19. Сильні та слабкі форми англійських слів.
20. Інтонация: визначення, підходи до вивчення.
21. Функції інтонації (комунікативна, модальна, граматична, структурна).
22. Інтонацийні групи. Інтонацийні моделі.
23. Структурні компоненти інтонаційної групи, їх конотації.
24. Темп як компонент інтонації. Паузи.
25. Фразовий наголос: визначення, види, функції, відмінність від словесного наголосу.
26. Суперсегментна транскрипція.
27. Інтонация на рівні фонології: інтонация як засіб подолання граматичної та лексичної двозначності.
28. Ритм: визначення, ритмічні групи, вплив ритму на інші фонетичні одиниці.
29. Ритмічність в англійській поезії. Фонетичні засоби ритмічності.
30. Ритмічність в англійській прозі.

Теоретична граматики

1. Morphemic structure of the word. Different approaches to the classification of morphemes.
2. Grammatical classes of words. The problem of parts of speech.
3. Noun as a part of speech: categorial meaning, morphological categories, functions.
4. Noun: the category of number and person.
5. Noun: the category of case.
6. Verb as a part of speech: categorial meaning, morphological categories, functions. Auxiliary verbs, semi-notional verbs, modal verbs, link-verbs.
7. Verb: the category of tense, aspect and voice.

8. Verb: the category of person and number.
9. Verb: the category of mood.
10. Finite and non-finite forms of the verb.
11. Adjective as a part of speech: categorial meaning, morphological categories, functions.
12. Qualitative and relative adjectives. The category of adjectival comparison. Analytical and synthetical forms of comparison.
13. Adverb as a part of speech: categorial meaning, morphological categories, functions. Connections between the adverb and the adjective.
14. Lexical-grammatical classes of adverbs. The categorial expression of comparison of adverbs.
15. Structural parts of speech. Preposition as a part of speech.
16. Pronoun as a part of speech. Subclasses of pronouns.
17. Different types of syntagmatic connections of words.
18. Phrase: different types.
19. Sentence: general characteristics. Syntactical structure of the sentence.
20. The structure of predication. Modality and predication.
21. Communicative types of the sentence. Actual division of sentences.
22. Simple sentence as a monopredicative syntactic construction. Structural analysis of the simple sentence.
23. Simple sentence: paradigmatic structure.
24. Composite sentence as a polypredicative construction. Types of the connection of clauses in a composite sentence.
25. Complex sentences. Classification of subordinate clauses in a complex sentence.
26. Compound sentence. Semantic relations between the clauses.
27. Semi-complex sentence.
28. Semi-compound sentence.
29. Sentence in the text. Text and context.
30. Text segmentation in different functional styles of the language.

Практичні завдання

1. Make the morphemic analysis of the given words on the lines of the traditional and distributional classifications.
2. Identify nouns in the following sentence, state their meaning, type and morphological categories.
3. Identify nouns and state their functions in the following sentence.
4. Group the following nouns according to their expression of the category of number. Explain the principles of grouping.
5. Identify the genitive case of the noun and define the semantic type of the genitive in the following sentence with the help of the diagnostic test.
6. Identify the verbs and state their type and functions in the following sentence.
7. State the way in which the categories of tense, aspect and voice are expressed by the verbs in the following sentence.
8. State the way in which the categories of person and number are expressed by the verbs in the following sentence.
9. Identify the type and semantics of the subjunctive mood in the following sentence.
10. Point out the non-finite form of the verb and define its function in the following sentence.
11. Identify adjectives and define their functions in the following sentences.
12. State the degree of comparison and the way in which the comparison of adjectives is expressed (type of the form of comparison) in the following sentences.
13. Identify adverbs and state their functions in the following sentences.
14. State the classification features of the adverbs used in the given sentences.
15. Identify the structural parts of speech in the following sentence.
16. Identify the types of pronouns used in the following sentence.
17. Define the types of syntagmatic connections of words.
18. Identify the types of phrases in the following sentence.
19. Define the type of the subject and the predicate of the following sentence.
20. Define the communicative sentence type of the given sentences.

21. Analyze the actual division of the following sentences and the means used to mark it.
22. Build the IC-model of the sentence.
23. Build up the constructional paradigm based on the two primary sentences.
24. Define the types of clauses in the following sentences.
25. Identify the type of the sentence and the types of clauses in it.
26. Identify the type of the sentence and the types of clauses in it.
27. Define the type of the sentence and the semantic relations between the clauses in it.
28. Define the type of the sentence and the semantic relations between the clauses in it.
29. Identify the subtypes of the semi-complex sentences.
30. Identify the subtype of the semi-compound sentence.

8. Система оцінювання роботи студентів з дисципліни

8.1. Очна форма навчання

Оцінка за екзамен із курсу «Теоретична фонетика і граматики англійської мови» виставляється на основі рейтингових балів, набраних студентом протягом 6-го семестру (60 балів максимум), а також перевірки знань студента під час екзамену (40 балів максимум). Екзаменаційний білет містить три питання (два теоретичні й одне практичне).

№	Форми контролю	Кількість балів
1	Робота на семінарських заняттях	20
2	Контрольні письмові опитування студентів	15
3	Домашні контрольні роботи	15
4	Розробка вправ за темами семінарських занять із їх апробацією на практичних заняттях	10
	Укладання термінологічного словника	
	Разом за семестр	60
5	Екзамен	40
	Загальна кількість балів	100

8.2. Заочна форма навчання

Оцінка за екзамен із курсу «Теоретична фонетика і граматики англійської мови» виставляється на основі рейтингових балів, набраних студентом протягом 8-9-го триместрів (60 балів максимум), а також перевірки знань студента під час екзамену (40 балів максимум). Екзаменаційний білет містить три питання (два теоретичні й одне практичне).

№	Форми контролю	Кількість балів
1	Робота на семінарських заняттях	25
2	Письмові роботи	25
3	Укладання термінологічного словника	10
	Разом за триместрову роботу	60
4	Екзамен	40
	Загальна кількість балів	100

Відповідність підсумкових семестрових рейтингових оцінок у балах
оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

9. Список рекомендованої літератури

№ п/п	Бібліографічний опис джерела	Наявність у бібліотеці/внутрішній мережі університету
	Основні джерела	
	Теоретична фонетика	
1	An Encyclopaedia of Language / ed. by N.E. Collinge. – Taylor & Francis e-Library, 2005. – 558 p. – Part A (1, 2).	+
2	Encyclopedia of Linguistics / Ed. by Philipp Strazny. – New York, NY: Fitzroy Dearborn: An Imprint of the Taylor & Francis Group, 2005. – 1243 p.	+
3	Leontyeva S. F. A Theoretical Course of English Phonetics / S. F. Leontyeva. – M. : Vysshaya shkola, 1988. – 271 p.	+
4	Linguistics: An Introduction / A. Radford, M. Atkinson, D. Britain, H. Clahsen, A. Spencer. – Cambridge University Press, 2009. – 433 p. – Part I.	+
5	Linguistics: an Introduction to Language and Communication / Andian Akmajian ... [et al.]. – The MIT Press, 2001. – 604 p. – [Electronic] – Chapters 3, 4.	+
6	Mateescu D. English Phonetics and Phonological Theory. 20 th Century Approaches / Dan Mateescu. – Universitatea din Bucuresti, 2003. - [Electronic].	+
7	<i>Sokolova M. A. English Phonetics : A Theoretical Course / M. A. Sokolova, K. P. Gintovt, I. S. Tykhonova, R. M. Tykhonova. – M. : Vysshaya shkola, 1991. – 240 p.</i>	+
8	The Cambridge Encyclopedia of Language / David Crystal. – [2 nd ed.] – Cambridge University Press, 1997. – 480 p. – Part IV.	+
9	The Cambridge Encyclopedia of the English Language / David Crystal. – BCA, 1995. – 491 p. – Part IV, Section 17.	+

10	Лайонз Дж. Введение в теоретическую лингвистику. – Мо : Прогресс, 1978. – 543 с. – Глава 3.	+
11	Паращук В. Ю. Теоретична фонетика англійської мови : Навчальний посібник для студентів факультетів іноземних мов / В. Ю. Паращук. – Вінниця, НОВА КНИГА, 2005. – 240 с.	+
Теоретична граматики		
1	An Encyclopaedia of Language / ed. by N.E. Collinge. – Taylor & Francis e-Library, 2005. – 558 p. – Part A (3).	+
2	An Introduction to Language / V. Fromkin, R. Rodman, N. Hyams. – 7 th ed. – Thomson. Wadsworth, 2003. – 620 p. – Chapters 3, 4.	+
3	Encyclopedia of Linguistics / Ed. by Philipp Strazny. – New York, NY: Fitzroy Dearborn: An Imprint of the Taylor & Francis Group, 2005. – 1243 p.	+
4	Linguistics: An Introduction / A. Radford, M. Atkinson, D. Britain, H. Clahsen, A. Spencer. – Cambridge University Press, 2009. – 433 p. – Part II, III.	+
5	Linguistics: an Introduction to Language and Communication / Andian Akmajian ... [et al.]. – The MIT Press, 2001. – 604 p. – [Electronic] – Chapters 2, 5.	+
6	The Cambridge Encyclopedia of the English Language / David Crystal. – BCA, 1995. – 491 p. – Part III.	+
7	Бархударов Л. С. Очерки по морфологии современного английского языка / Л. С. Бархударов. – М. : Высш. школа, 1975. – 156 с.	
8	Блох М. Я. Теоретическая грамматика английского языка / A Course in Theoretical English Grammar : учебник / М. Я. Блох. – 4-е изд., испр. – М. : Высшая школа, 2003. – 423 с.	+
9	Бурлакова В. В. Синтаксические структуры современного английского языка / В. В. Бурлакова. – М. : Просвещение, 1984. – 112 с.	
10	Воронцова Г. Н. Очерки по грамматике английского языка / Г. Н. Воронцова. – М. : Изд-во литературы на иностранных языках, 1960. – 399 с.	
11	Гуревич В. В. Теоретическая грамматика английского языка. Сравнительная типология английского и русского языков : учеб. пособие / В. В. Гуревич. – 5-е изд. – М. : Флинта: Наука, 2008. – 168 с.	
12	Иванова И. П. Теоретическая грамматика современного английского языка : учебник / И. П. Иванова, В. В. Бурлакова, Г. Г. Почепцов. – М. : Высшая школа, 1981. – 285 с.	+
13	Кобрина Н. А. Теоретическая грамматика современного английского языка : учеб. пособие / Н. А. Кобрина, Н. Н. Болдырев, А. А. Худяков. – М. : Высшая школа, 2007. – 368 с.	
14	Лайонз Дж. Введение в теоретическую лингвистику. – Мо : Прогресс, 1978. – 543 с. – Главы 4-8.	+
15	Мороховская Э. Я. Основы теоретической грамматики английского языка : учебное пособие для студ. фак-тов иностр. яз. вузов / Э. Я. Мороховская. – Киев : Вища школа, 1984. – 287 с.	+
16	Раевська Н. М. Теоретична граматики сучасної англійської мови : підруч. для студ. ф-тів романо-герман. філології ун-тів і пед. ін-тів інозем. мов / Н. М. Раевська. – К. : Вища шк., 1976. – 304 с.	+
17	Смирницкий А. И. Морфология английского языка / А. И. Смирницкий. – М. : Изд-во литературы на иностранных языках, 1959. – 440 с.	+
18	Хрестоматия по теоретической грамматике английского языка : учеб. пособие для студ. пед. ин-тов по спец. "Иностранные языки" / Л. Л. Иофик, Л. П. Чахоян, А. Г. Поспелова. – 3-е изд., перераб. – Л. : Просвещение, 1981. – 223 с.	+
	Худяков А. А. Теоретическая грамматика английского языка : учеб. пособие для студ. филол. фак. и фак. иностранных языков вузов / А. А. Худяков. – М. : Академия, 2005. – 256 с.	

	Додаткові джерела	
	Теоретична фонетика	
1	Couper-Kuhlen E. Introduction to English prosody / E. Couper-Kuhlen. – London : Edward Arnold, 1986. – 224 p.	
2	Crystal D. Prosodic systems and intonation in English / David Crystal. – Cambridge : Cambridge University Press, 1969. – 390 p.	
3	Gimson A. An introduction to the pronunciation of English / A. Gimson. – [3 ^d ed.] – London : Hodder Arnold, 1980. – 336 p.	
4	Jones D. An outline of English phonetics / D. Jones. – [9 th ed.] – Cambridge University Press, 1976. – 400 p.	
5	Roach P. English Phonetics and Phonology. A Practical Course / Peter Roach. – Cambridge, UK : CUP, 1991. – 262 p.	+
6	Vassilyev V. A. English Phonetics. A Theoretical Course : [учебник для институтов и факультетов иностранных языков] / V. A. Vassilyev. – М. : Высшая школа, 1970. – 322 с.	
7	Борисова Л. В. Теоретическая фонетика английского языка : Учебное пособие для институтов и факультетов иностранного языка / Л. В. Борисова, А. А. Метлюк. – Минск: Высшая школа, 1980. – 142 с.	
8	Бровченко Т. О. Фонетика англійської мови (контрастивний аналіз англійської та української вимови) : Підручник / Т. О. Бровченко, Т. М. Корольова. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – 300 с.	+
9	Бурая Е. А. Фонетика современного английского языка. Теоретический курс / Е. А. Бурая. – М. : Академия, 2006. – 272 с.	
10	Клычков Г. С. К архитектонике фонологической системы / Г. С. Клычков // Вопросы языкознания. – 1983. – № 6. – С. 73-81.	
11	Соколова М. А. Практическая фонетика английского языка : [Учебник для факультетов английского языка пед. институтов] / М. А. Соколова, К. П. Гинтовт, Л. А. Кантер и др. – М. : ВЛАДОС, 1997. – 384 с.	+
12	Торсуев Г. П. Проблемы теоретической фонетики и фонологии / Г. П. Торсуев. – М.: ЛКИ, 2008. – 104 с.	
13	Якобсон Р. Фонология и её отношение к фонетике / Р. Якобсон, М. Хале, Г. Фант // Новое в лингвистике. – М., 1962. – Вып. 2. – С. 231-277.	
	Теоретична граматика	
1	Chomsky N. Aspects of Theory of Syntax / N. Chomsky. – M.I.T. Press, 1969. – 251 p.	+
2	Dik S. C. Studies in Functional Grammar / S. C. Dik. – Academic Press Inc., 1981. – 245 p.	
3	Halliday M. A. K. An Introduction to Functional Grammar / M. A. K. Halliday. – Routledge, 2014. – 808 p.	+
4	Вейхман Г. А. Новое в грамматике современного английского языка : учебное пособие для вузов / Г. А. Вейхман. – 2-е изд., дополн. и исправ. – М. : Астрель, АСТ, 2002. – 544 с.	
5	Кверк Р. Грамматика современного английского языка для университетов / Р. Кверк, С. Гринбаум, Дж. Лич, Я. Свартвик. – М. : Высшая школа, 1982. – 391 с.	
6	Колшанский Г. В. Коммуникативная функция и структура языка / Г. В. Колшанский. – 3-е изд. – М. : Издательство ЛКИ, 2007. – 176 с.	
	Корнеева Е. А. Пособие по морфологии современного английского языка / Е. А. Корнеева, Н. А. Кобрина. – М. : Высшая школа, 1974. – 232 с.	
7	Слюсарева Н. А. Проблемы функционального синтаксиса современного английского языка / Н. А. Слюсарева. – М. : Наука, 1986. – 216 с.	

10. Словник дисципліни

Теоретична фонетика

ACCENT – stress and pitch combined. If a stress occurs in the stepping head without a downward step in pitch, the word concerned is not accented.

ACCENTEME – a word accent as a separate suprasegmental, or prosodic phonological unit, capable of performing a distinctive function.

ACCOMODATION – the process and result of adaptation of a consonant to the adjacent vowel and of a vowel to the adjacent consonant.

ACOUSTIC PHONETICS – a branch of phonetics which deals with physical properties of sounds.

AFRICATES – the sounds formed during the separation of the articulating organs when the complete closure gradually and uninterruptedly opens into a flat-slit narrowing.

ALLOCHRONES – quantitative variants of a phoneme.

ALLOPHONES – qualitative variants or members of one and the same phoneme, which never occur in identical positions and are said to be in complementary distribution.

ALLOPHONIC TRANSCRIPTION – the type of transcription based on the principle “one symbol per allophone”. A phoneme is reflected in this transcription as a unity of all its allophones. The symbols of an allophonic transcription are usually placed between square brackets []

ALTERNATION OF SOUNDS – changes of the sounds in different derivatives from the same root or in different grammatical forms of the same word or in different allomorphs of the same morpheme.

ARTICULATORY PHONETICS – a branch of phonetics which deals with the description and classification of speech sounds articulated by the speech apparatus.

ASSIMILATION – the process and result of adaptation of one consonant to the adjacent one.

BICENTRAL consonants – consonants articulated with two centers of complete or incomplete obstruction.

CACUMINAL – articulated by the tip and the blade of the tongue raised against the back slope of the teethridge.

CARDINALS – an international standard set of artificial vowel sounds which, according to D. Jones, can be produced with the bulk of the tongue at the four cardinal points in the front part of the mouth cavity and at the four cardinal points in the back part of the mouth cavity.

CHRONEME – a unit which shows that length is phonemically relevant.

COMBINATORY ALLOPHONES – variants of a phoneme which appear in speech as a result of assimilation and adaptation or of the specific ways of joining sounds together.

COMMUNICATIVE CENTRE – a word or a group of words which conveys the most important point of communication in the sense-group and sentence.

COMMUTATION METHOD – one of the basic methods of phonemic investigation, which consists in the discovery of minimal pairs.

COMPLEMENTARY DISTRIBUTION – arrangement of allophones of one and the same phoneme, which occurs in different contexts, but is a definite set of them.

DIACRITIC MARKS – additional symbols used to characterize separate phonemes or their allophones.

DIALECTOLOGY – the branch of phonetics which studies the dialectical differences in pronunciation.

DIAPHONE – allophone of one and the same phoneme, pronounced by different people.

DIPHTHONG – a vowel phoneme which consists of two elements, a nucleus and a glide.

DIPHTHONGOID – diphthongized vowels, in the pronunciation of which there occurs a slight shifting of the organs of speech position.

DISSIMILATION – substitution of one sound for another, similar in timbre but different articulatorily.

DISTRIBUTIONAL ANALYSIS – the method which helps to establish the distribution of speech sounds, i.e. all positions or combinations in which each speech sound of a given language occurs (or does not occur) in the words of the language.

DORSUM OF THE TONGUE – the middle and back parts of the tongue.

DYNAMIC ACCENT – force accent based mainly on the expiratory effort.

ELISION - dropping off of a sound in initial or terminal position.

ENCLITIC – unstressed word or syllable which refers to the preceding stressed word or syllable.

FACULTATIVE PHONEMES – phonemes which are not used in all idiolects (/ʌ/ and /ɔə/ in English); they are used to distinguish words in minimal pairs in those idiolects where they are used, and they are replaced by common phonemes (/w/ and /ɔ:/) in those where they are not used.

FOCUS – the place in the mouth cavity, in which the obstruction (complete or incomplete) is formed in the articulation of a consonant.

FORTIS consonants – voiceless plosives and constrictives, which are pronounced with strong muscular tension and strong expiratory effort.

FREE ACCENTUAL VARIANTS – variants of individual pronunciation, interidiolectal variants.

FREE VARIANTS – two different allophones of a phoneme pronounced in identical positions by one and the same or different speakers.

FRICITIONLESS CONTINUANTS – constrictive sonants, which are pronounced with little noise and can be prolonged or continued.

GENERAL AMERICAN (GA) – the most wide-spread type of educated American speech.

GENERAL PHONOLOGICAL RULES – the rules which make it possible to establish the phonemic status of sounds without direct reference to their distribution: 1) the law of great phonemic dissimilarity; 2) the law of conditioned allophonic similarity.

GLIDE – the part of a diphthong which constitutes its additional element, the full articulation of which is not accomplished.

GLOTTAL STOP – a sound which reminds a slight cough and is articulated by the vocal cords before a vowel sound is heard, usually in cases of emphatic speech.

IDIOLECT – the individual speech of a member of a language community.

IDIOPHONE – one and the same speech sound which is pronounced differently in different idiolects.

INALIENABLE (INDISPENSABLE, CONCOMITANT) FEATURES – the features which are always present in all the allophones of a phoneme.

INTERIDIOLECTAL PHONETIC VARIATIONS – variations in the pronunciation of one and the same phoneme, word or sentence in the same phonetic context and the same style of speech by different speakers of the language.

INTONATION – a component of the phonemic structure which is viewed in the narrow meaning as pitch variations, or speech melody.

INTONATION GROUP – an actualized sense group.

INTONEME – a phonological unit created by two or more components, or by a combination of various types of tonemes or accentemes.

INTRADIOLECTAL PHONETIC VARIATIONS – variations in the pronunciation of one and the same speaker, i.e. within one and the same idiolect. They are of two types: free variations and those conditioned by different styles of pronunciation – stylistic variations.

IRRELEVANT FEATURES – different articulatory and acoustic features of speech sounds, which do not make them allophones of different phonemes.

LATERAL SOUNDS – sounds in the articulation of which the air passages (or passage) are formed at the lateral sides of the tongue.

LAW OF CONDITIONED ALLOPHONIC SIMILARITY – two more or less similar sounds, which are at the same time more or less different, are allophones of the same phoneme, if their difference is due to non-distinctive factors.

LAW OF GREAT PHONEMIC DISSIMILARITY – entirely different sounds such as a vowel and a consonant cannot be allophones of the same phoneme.

LENIS consonants – consonants pronounced with weak articulation.

LIAISON – in the English language cases of liaison are the “intrusive” /r/ or the pronunciation of /n/ in an indefinite article when it is followed by a vowel.

LIQUID CONSONANTS – some phoneticians use this term to characterize the sounds /l/, /r/.

LITERARY PRONUNCIATION (RECEIVED PRONUNCIATION (RP), PUBLIC SCHOOL PRONUNCIATION) the British pronunciation standard, the pronunciation of educated people in Southern England.

LOGICAL STRESS – the singling out of the word, which seems to be most important in the sentence.

METHOD OF MINIMAL PAIRS – the discovery of as many pairs of words as possible, that differ in one phoneme, which is based on the substitution of one sound for another, commutation.

METHOD OF DISTINCTIVE OPPOSITIONS – the method which enables to prove whether the phonetic difference is relevant or not.

METHODS OF PHONETIC ANALYSIS – different methods in the study and investigation of different phonetic phenomena.

MINIMAL PAIR – a pair the distinctive differences between the members of which are based upon one distinctive difference.

MONOPHTHONG – a vowel sound in the articulation of which the articulating organs are more or less stable, which results in the stationary nature of the vowel.

MORPHONOLOGY – the branch of phonology that studies the distribution of morphologically correlated sounds in order to establish their phonemic status.

NARROW TRANSCRIPTION – the system of transcription signs into which additional symbols are included which correspond to allophones of some phonemes.

NASAL PLOSION – plosion formed when the soft palate is separated from the back wall of the nasal pharynx and the air quickly escapes through the nasal cavity.

NEUTRALIZATION – the loss of qualitative and tonal characteristics of vowel sounds in unstressed positions.

NUCLEAR TONE – the tone associated with the nucleus of a sense-group.

NUCLEUS OF A DIPHTHONG – the part of the diphthong which is more prominent.

NUCLEUS OF A SENSE-GROUP – the last stressed syllable of a sense-group.

OBSTRUCTION – in articulation it is either a narrowing (incomplete obstruction) or a complete closure (complete obstruction) of the speech organs.

OCCLUSION – a complete obstruction made by the speech organs.

OPPOSITION – comparison of sounds, words or morphemes along the lines of their qualitative and quantitative characteristics which results in singling out their minimal distinctive features, that are phonologically relevant or irrelevant.

PALATALIZATION – softening of consonants, which results from the secondary place of articulation – front-secondary focus. It takes place when the middle part of the tongue is raised to the hard palate and the air passage is narrowed or constricted, which gives the consonant soft colouring.

PAUSE – a short period of time when sound stops before starting again.

PHONEME – the shortest functional unit of a language.

PHONEMIC TRANSCRIPTION – the type of transcription which is based on the principle “one symbol for phoneme”. The symbols of a phonemic transcription are placed within two slanting lines //.

PHONETIC SYSTEM – a systemic combination of five components of the language, i.e. the system of segmental phonemes, the phonemic component, the syllabic component, the accentual component, intonation.

PHONETICS – the science that studies the sound matter of the language, its semantic functions and the lines of development.

PHONOLOGICAL MISTAKES – mistakes connected with the alteration of the meaning of words, which prevent communication.

PHONOLOGICAL OPPOSITION – a pair of words in which any one phoneme is usually opposed to any other phoneme in at least one lexical or grammatical minimal or sub-minimal pair.

PHONOLOGY – the science that deals with phonemes and their sequences; it is functional phonetics since it investigates the functional side of phonemes, accent, syllable, and intonation.

PITCH – the degree of highness or lowness varying with the number of vibrations of a note.

PLOSION – an abrupt separation of speech organs at the place of articulation.

POSITIONAL ALLOPHONES – variants of a phoneme which are used in definite positions due to the tradition of a language pronunciation.

PRIMARY STRESS – the stress which is the strongest compared with the other stresses used in a word.

PRINCIPAL ALLOPHONE – that variant of a phoneme which is considered to be free from the influence of the neighbouring sounds.

PROCLITIC – a monosyllabic word or particle with no accent of its own, which is pronounced with the following pre-tonic or accented syllable as one phonetic unit.

PROMINENCE – singling out acoustically, which produces the effect of greater loudness.

PROSODIC FEATURES – speech melody, the pitch (fundamental frequency), accent, tempo, rhythm and pausation, timbre; they constitute intonation on the broad sense.

RECEIVED PRONUNCIATION (RP) – the type of pronunciation which is the most widely understood one in English-speaking countries; it is the teaching norm in TEFL.

RECESSIVE STRESS – stress that falls on the first syllable or the root of the word if it is preceded by a prefix that has lost its meaning.

RETENTION – the ability to preserve the most stable properties in spite of assimilation or reduction.

RETENTIVE TENDENCY – the tendency to retain the accent in the derivative on the same syllable on which it falls in the parent word.

RHYTHM – the periodic recurrence of stressed syllables.

RHYTHMIC STRESS – the stress which characterizes the cases when there are equal number of unstressed syllables between two beats.

RHYTHMIC TENDENCY – the tendency to alternate stressed and unstressed syllables, which gave rise to the origin of the secondary stress, especially in the four-syllable words of foreign origin.

SECONDARY ACCENT – the type of accent that appears in words of five or more syllables and falls on the second pretonic syllable.

SEGMENT – in phonetics it is the shortest part of speech continuum – a sound or a phoneme.

SEMANTIC FUNCTION – in phonetics it is the differentiatory function of phonetic means.

SEMANTIC TENDENCY – the tendency to give two equally strong stresses to the words with separable prefixes and compound words.

SENSE-GROUP – a word or a group of words that conveys some idea.

SENTENCE ACCENT (PRETONIC STRESS) – a constituent part of the phonetic structure of the spoken sentence and one of the components of intonation in the broad sense of the term.

SENTENCE STRESS – the greater degree of prominence given to certain words in a sentence.

SIBILANTS – sounds of a whistling or hissing nature.

SONORANTS (SONANTS) – sounds in the production of which voice prevails over noise.

SONORITY – a degree of loudness.

SPEECH MELODY – variations in the pitch of the voice in connected speech.

STAVES – two parallel lines for intonation recording.

STRESS (ACCENT) – a greater degree of prominence which is affected mainly by pronouncing the stressed syllable (a) on a different pitch or with a change of pitch direction in it; (b) with greater force of exhalation and greater muscular tension.

SUBSIDIARY MEMBER (ALLOPHONES) – variants of phonemes that appear under the influence of the neighbouring phonemes with which they are in complementary distribution. They are subdivided into combinatory and positional.

SUBSTITUTION METHOD - the method of replacing of one speech sound by another in the same position to see whether it results in a minimal pair.

SYLLABEME – a unit which is responsible for a few minimal and sub-minimal pairs.

SYLLABIC SOUNDS – sounds that can form the peaks of prominence.

SYLLABLE – shortest segment of speech continuum; one or more speech sounds, forming a single uninterrupted unit of utterance, which may be a word, or a commonly recognized and separable subdivision of a word.

TAIL – unstressed or partly stressed syllables (or syllable) that follow the nucleus of the intonation group.

TIMBRE – the quality of a musical sound, depending on what overtones are present and their respective amplitudes.

TEMPORAL COMPONENT OF INTONATION consists of pauses, duration, and rhythm.

TERMINAL TONE – a change of pitch at the junction of two sense-groups.

TONEME of a sentence or a sense-group – a separate phonological unit performing distinctive function.

TONOGRAM – graphic representation of intonation.

TRANSCRIPTION – the system of signs in which sounds are symbolized.

TWANG – a sharp nasal quality of a vowel sound.

VOCALISM – the system of vowel phonemes.

WEAL VOWELS – vowels which are shorter and less distinct, or sometimes reduced to the neutral vowel /ə/.

WORD STRESS (WORD ACCENT) – singling out of one or more syllables in a word by giving them a greater degree of prominence as compared with other syllable(s) in the same word.

Теоретична граматики

Англійська	Українська	Російська
adjective	прикметник	прилагательное
adverb	прислівник	наречие
agreement (concord)	узгодження	согласование
analytical form	аналітична форма	аналитическая форма
article	артикуль	артикуль
aspect	вид (аспект)	вид (аспект)
asyndetic connection	безсполучниковий зв'язок	бессоюзная связь
auxiliary verb	допоміжне дієслово	вспомогательный глагол
case	відмінок	падеж
clause	речення, яке є частиною складного речення	предложение (являющееся частью сложного предложения)
combinability	сполучуваність	сочетаемость
complex sentence	складнопідрядне речення	сложноподчиненное предложение
composite sentence	складне речення	сложное предложение
compound sentence	складносурядне речення	сложносочиненное предложение
conjugation	дієвідмінювання	спряжение
conjunction	сполучник	союз
countable nouns	злічені іменники	исчисляемые существительные
declension	відмінювання	склонение
degrees of comparison	ступені порівняння	степени сравнения
diachrony	діахронія	диахрония
distributional analysis	дистрибуційний аналіз	дистрибуционный анализ
elementary sentence	елементарне речення	элементарное предложение
elliptical sentence	еліптичне речення	эллиптическое предложение
field	поле	поле
functional words	функціональні (неповнозначні) слова	функциональные (неполнозначные) слова
gender	рід	род
genitive case	родовий відмінок	родительный падеж
gerund	герундій	герундий
grammatical category	граматична категорія	грамматическая категория
grammatical form	граматична форма	грамматическая форма
grammatical meaning	граматичне значення	грамматическое значение
grammatical morphemes	граматичні морфемі	грамматические морфемы
head-word (kernel element)	головне слово	главное слово
homonymy	омонімія	омонимия
inflexion	флексія	флексия
interjection	вигук	междометие
interrogative sentence	питальне речення	вопросительное предложение
language and speech	мова і мовлення	язык и речь

levels of language	рівні мови	уровни языка
lexical morphemes	лексичні морфєми	лексические морфемы
lexico-grammatical category	лексико-граматична категорія	лексико-грамматическая категория
link-verb	дієслово-зв'язка	глагол-связка
members of sentence	члени речення	члены предложения
modal verb	модальне дієслово	модальный глагол
modal word	модальне слово	модальное слово
modality	модальність	модальность
mood	спосіб	наклонение
morph	морф	морф
morpheme	морфема	морфема
morphology	морфологія	морфология
nominative case	називний відмінок	именительный падеж
non-finite verbs	безособові форми дієслова	неличные формы глагола
noun	іменник	существительное
number	число	число
paradigm	парадигма	парадигма
particle	частка	частица
person	особа	лицо
personal pronouns	особові займенники	личные местоимения
phoneme	фонема	фонема
phrase	словосполучення	словосочетание
plural	множина	множественное число
predicate	предикат (присудок)	предикат (сказуемое)
predication	предикація	предикация
prefix	префікс	префикс
preposition	прийменник	предлог
rheme	рема	рема
root	корінь	корень
segmental units	сегментні одиниці	сегментные единицы
seme	сема	сема
sentence	речення	предложение
sign	знак	знак
singular	однина	единственное число
stem	основа	основа
subject	підмет	подлежащее
suffix	суфікс	суффикс
supra-segmental units	суперсегментні одиниці	суперсегментные единицы
synchrony	синхронія	синхрония
syndetic connection	сполучниковий зв'язок	союзная связь
synonymy	синонімія	синонимия
syntagma	синтагма	синтагма
syntax	синтаксис	синтаксис
synthetical form	синтетична форма	синтетическая форма
temporality	темпоральність	темпоральность
tense	час	время
text	текст	текст
theme	тема	тема
transformation	трансформація	трансформация
transitive and intransitive verbs	перехідні та неперехідні дієслова	переходные и непереходные глаголы

uncountable nouns	незлічені іменники	неисчисляемые существительные
utterance	висловлювання	высказывание
valency	валентність	валентность
verb	дієслово	глагол